

פרוטוקול מס' 4/53

מישיבת ועדת הכספים

התקיימה ביום ב', כ"ד בחשוון, תשי"ד - 2.11.53 בשעה 10.45

- נוכחים: היו"ר י. גורי
 ז. שפר
 ח. רובין
 א. ציזלינג
 ז. פורדר
 ק. לוז
 א. הרצפלד
 ש. דיין
 א.ט. בניחובסקי
 ז. בדר

מזכמים: ד"ר לנדאו - סנהל הארנונה
 ד"ר גלאס - משרד הכספים

מר בזק.

נ. חת

סדר-היום: דיון בולשימת מובקשי פטור לפי סעיף 53 לחוק מילדות חרבה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

א. ציזלינג:

בימי הפגרה לא היתה לנו הזכות להיפגש עם שר האוצר ולשמוע ממנו על דברים שעוררנו אותם, הכלכליות הנובעות מההסתבכות הפוליטיות שאירעו. האוצר עשה פעולות שונות בלי ידיעתנו וכאילו לא היתה קיימת ועדת הכספים. לא קיבלנו כל דו"ח על המשא ומתן עם חברת החשמל, למרות שביקשנו דיון טפורט, והוא הדין בשאלת תקציב מטבע חוץ. היינו עדים לפעולות בלתי חוקיות בקשר עם ענין החינוך. נוצר מצב לפיו אין לנו אפשרות לדון על השאלות המכריעות ביותר בשעת מעשה, ולכל הערותינו אין לכן כל השפעה.

ישנן גם שאלות - אם כי לא סדרגה ראשונה - שנתעוררו בוועדה, כמו ענין ההבטחה ההובלה בנגב, שגם עליהן לא נתקבלו כל תשובות. האוצר אינו ממתן פעולה עם הוועדה, והוועדה אינה במצאת במצב של עבודה סדירה.

י. בר:

סבורני כי לא יתכן הדבר שהוועדה תעסוק
עצמה באופן טלאכותי בעניינים שהם בחשיבותם
מרגה שלישית, בעת שיש בעיות חשובות העוסקות על הפרק. אם יש כוונה
להעסיק את הוועדה בדברים כמו מס נסיעות או תקנות סילווה חובה - שחלקן
באמת שייך לוועדה, לדאבוני, אזי אני לא אשתף פעולה, ואיני מתכוון
לאי-שיתוף פעולה פסיבי.

יו"ר הוועדה הטביר לנו כי נציגי האוצר
לא באו לישיבות בגלל הפגרא, אבל בישיבה הראשונה שלאחר הפגרא היה
עליהם להופיע - ומדוע אינם נוכחים כאן? לפני שבועות מספר הצגתי
מספר שאלות ודרשתי דיונים בעניינים מסוימים, הדברים נרשמו - מתי נקבל
את התשובות?

רצוני להציג שאלה: בעת הפגרא כינסו אותנו
באופן דחוף ביותר כדי לקבל החלטה בדבר שחרור תוספת היוקר טקס הכנסה,
לפי סעיף 4. הדחיפות היתה כה גדולה, שאפילו לא הביאו לישיבה תקנות
מטוודרות כדי שנוכל לדון בדבר. אני נתבקשתי לוותר על טענותי ולהסכים
לקבל החלטה עקרונית, תוך הבטחה שהממשלה תנסח את התקנות. ההחלטה נתקבלה -
והיכן התקנות? הניכויים טקס הכנסה לעובדים נעשים כמקובלם וה-80%
שהחלטנו עליהם כלל לא טובאים בחשמן. עתה שמענו כי האוצר מכין צו -
שהוא דחוק טאד מלהקל על העובדים המשלמים את מס ההכנסה בסדר - המטיל
על העובדים, ורק עליהם, ~~מס הכנסה~~ זיכוי של 120 ל"י במקום ניכוי
אישי של 620 ל"י. פירוש הדבר כי כל עובד שמשכורתו החייבת במס
על יותר מאשר 500 ל"י ישלם מס שוטף יותר מאשר שולט עד כה. וברור כי
עניינים כאלה אינם מגיעים כלל לוועדה, ופר ארגוב מעדיף לספר על תכניותיו
בפני מסיבת עיתונאים.

מר קיטרון הבטיח כי ינסח תקנות מסוימות
ויביאן לוועדה. אני מבקש באופן פורמלי כי יו"ר הוועדה יתקשר עמו
וידאג להניחן סחר על שולחננו, או שנקבל הודעה ברורה כי תקנות אלו
לא נוכחו כלל.

אני מבקש לקבל תשובה דחופה, מה הם השינויים
הבאים והעלולים לבוא בטולם הניכויים ממשכורות העובדים, ממשכורות יסוד
ומאגו ספוגהיוקר.

בעת הדיון על מס מותרות ומסוייג בתברר, כי
סעיף 10 בחוק אוטר כי המוכר - גם הסיטונאי - חייב לשלם את המס בעת
שהוא מוכר סחורתו הלאה. פירוש הדבר כי היצרנים יהיו חייבים לשלם את
המס - שחל בעיקר על הצרכן - בטרם יקבלו איזו שהיא מפרעה על חשבון
המכירה. כאשר הסבנו את תמוכת-לבו של ד"ר טנדלסון לכך, הוא הצביע
על טעם נוסף בחוק, לפיו רשאי האוצר לגבות את המשלומים בדרך זו. עד
הימים האחרונים היה הנוהג, שהמוכר או התעשיין, היו חייבים לשלוח
לאוצר עד 15 לחודש השוטף דו"ח על המכירות של החודש הקודם, ובמשך
ששה שבועות נוספים עליהם היה לשלם את מס המותרות והמסוייג. כיום
הופיע צו חדש האומר, כי יש לשלם את המס יחד עם הגשת הדו"ח. פירוש הדבר
כי היצרן והסיטונאי מוכרחים לשלם מס מותרות עוד טרם דאו פרוטה
עבור סחורתם, וזאת בתקופה של צמצומים והגבלות באשראי. אני רואה ענין
זה כהטור, שהוא גם בבחינת הפרת הבטחה.

היו"ר י. גורי:

הדברים שהושמעו על-ידי חברי-הכנסת בדר
וציזלינג בחלקם יש לראותם כשאלות שיש
להפנותן לאוצר, וחלקן כטענות ליו"ר הוועדה.

אני שותף לדעה שהושמעה כאן, כי ועדת הכספים
עוסקת רק בדברים פחותי ערך; זוהי הגזמה, והדבר מוכח מסיכומי ישיבות
הוועדה. לא כך יש לראות את עבודת הוועדה. אם אנו עוסקים בתקנות
סילווה חובה, הרי זה בגלל רצונה של הכנסת, שהעבירה את הענין לוועדת
הכספים.

מד.

היו"ר י. גורי:

חבר-הכנסת בדר חזר על ענה צודקת, ואני מסרב אליה, ובא-כח האוצר צריך היה להיות נוכח בישיבות. אני עושה ועשיתי כל מאמץ כדי לשלם סכומים על מעבדה הוועדה, ואנשה גם בעתיד לתקן זאת.

ל עזרה של חברי-כנסת בגדר תרבות לשאילתות וליט להעמידן על סדר-היום של הוועדה, ואעשה זאת היום, כמו ענין השילומים, ויורגישו ההפרה בעקבות דו"ח אפריל-אוגוסט, הקציב מטבע חוץ, הבנק הממלכתי ועוד.

רשימת מכתבי ציוד לפי סעיף 55 לחוק שילוחה הדחה

1. ארגון הסעוד הבינורי. חיפה.

ד"ר לנדאו:
בנדון זה הוחלט לשלם את הוות-דעת של האוצר על הנושא בקשר להברות שיכון. שר האוצר הודיע כי אינו מסכים כי הברות שיכון תקבלנה פטור, היות והן אינן בכללותן בחוק. דבר אחר הוא ענין הברת "עמידר", ושר האוצר יעביר לוועדה מכתב בנושא בנדון.

היו"ר י. גורי:
אני מציע כי לא נסכים עד לאחר קריאת מכתבו של שר האוצר.

ה ד ח ל ט:
לוותרת את קבלת ההחלטה בענין ארגון הסעוד הבינורי, חיפה, עד לאחר קבלת מכתבו של שר האוצר.

2. פדרס סינדיקט של כנדלי הדר בא"י. אגודה שיתופית בע"מ.

ד"ר לנדאו:
אני מציע לא לאשר פטור. זה אינו טוסי ציבורי שאין לו דווחים. זוהי אגודה שיתופית, כמו כל אגודה אחרת, ובמידה שהיא נכנסת להוראות, היא תיחנה מזכויותיהן של האגודות השיתופיות.

ה ד ח ל ט:
לסרב להעניק פטור לפי סעיף 55 לפדרס סינדיקט של כנדלי הדר בא"י.

3. חברת גב-ים לקרקעות. בע"מ.

ד"ר לנדאו:
האוצר מתנגד לאשר פטור, כי זה אינו טוסי ציבורי ציבורי, אלא מעין טוסי קבלני שעוללים להיות לו דווחים.

ה ד ח ל ט:
לסרב להעניק פטור לחברת גב-ים לקרקעות.

4. "מפעל המים", כפר טבא - אגודה הדדית בע"מ.

ד"ר לנדאו:
מפעל זה אינו ברשות הטוענה המקומית, ולכן אין לאשר לו פטור.

י. גורי:
אני מציע כי נטיל על חבר ועדה מסוים לברר פרטים על אופיו של מפעל זה, והוא יביא לנו הצעה סופית. יתכן כי זו אגודה מקומית שמטפיק מים לחבריה, ויש לה אופן ציבורי.

ועדת הכספים
2.11.53

א.ד.

ג. לוח:

אילו היה זה מפעל המספק רק טי. שתיה - כמון
שטספקת יכולה מקומית - היה עלינו לשחררו.
אבל אם המפעל מכונן לעולות מוקיות, תהיה צורתו חירונית אשר תהיה,
הוא הליב לשלם.

ה. דבריו:

לי נראה כי מפעל זה אינו יכול ליהנות משני
דברים גם יחד: להיסצא מחוץ למסגרת של רשות
מקומית וגם ליהנות מזכויותיה של רשות מקומית. בהרצליה, למשל, יש
ניגודים בין מפעל המים והסועצה המקומית; בכפר-סבא עומד מפעל המים
בקשרים הדוקים עם הרשות המקומית. מפעל המים בהרצליה אינו יכול
ליהנות מהקלה כי זה אינו מפעל מוניציפלי, והוא הדין בקשר למפעל
המים בכפר סבא.

הינ"ר י. גורני:

לי נראה כי נאם זה אינו בריא, ואינו רצוי
גם משתייחסי בין מפעל המים והרשות המקומית תקינים, על אהת כמה וכמה
בעקבותיה בהם הרשות המקומית תובעת להעביר אליה את מפעל המים ויש
השתלטות של קבוצה מסוימת החושבת כי טוב הדבר שהמפעל יהיה בידיה.
אספקת מים זה אחד השירותים שאין להפקידו בידי אנשים - יהיו הטובים
והטובים ביותר - שלא נבחרו לשם כך. צריך לשאוף שמפעל המים יהיה ביד
הרשות המקומית.

איני מתנגד שחבר-הכנסת לוז יברר פרטים על
אופיו של המוסד, אבל דעתי היא שסעיף קטן (ב) אינו חל על מפעלים כאלה.

י. גורני:

אין לי ספק שאספקת מים זה שירות ציבורי,
אשר יכול להיות למעטים ברשות מקומית ולפעמים
בידי מוסד שאינו רשות רשמית. "מקורות", למשל, היא חברה מסחרית,
עם מאזן, אבל היא מוסד ציבורי. לו היה זה מוסד של העיריה - היינו
מסחרים אותו לגמרי; כיוון שלא יש לתת לו שחרור של 2/5.

ד"ר גלאס:

רצוי להבהיר לעצמנו מה התפקיד שממלאת ועדת
הכספים כאשר היא פועלת לפי שני הסעיפים הקטנים
(א) ו-(ב): האם זה התפקיד שיפוט גרידא, או התפקיד אדמיניסטרטיבי,
דהיינו - האם ועדת הכספים צריכה גם לבדוק אם קיימים הבטוחים לפניהם
אפשר לתת את האישור?

אני נוטה לדעה - ואני חושב שיש לזה אסמכתא
בחוק - שהאדמיניסטרטיבה השניה היא הנכונה. ועדת הכספים אינה הייבט,
בכל מקרה נהיה טובועה כי נתמלאו התנאים לפי (ב) 53, לתת את האישור
הדרוש, שלא שהיא יכולה לבדוק, בשיטת-לב למטרות החוק וטובות העניין,
אם יש לתת את האישור או לא; אחרת - מדוע היה צריך להכניס את ועדת
הכספים בתור גורם?

לי נראה כי התפקיד שהוטל על ועדת הכספים הוא
כפול: לבדוק אם קיימים התנאים, ולסקור אם בשים לב לכל התנאים יש
להעניק את האישור.

הינ"ר י. גורני:

המוסד הזה הוא ציבורי, אבל אי-אפשר לומר
שהוא אינו פועל להפקת רווחים. אטנם זהו
מוסד שמיועד לטובת הכלל, אבל החוק אינו אומר שכל מוסד המיועד
לטובת הכלל הוא משוחרר.

ד"ר גלאס:

חבר-הכנסת בדר רוצה לפרש את המושג "מוסד
בעל אופי ציבורי", כארגון אשר מטפס שירות
לציבור, שאלמלא ניתן על-ידו, היתה חובה על הכדינה או על הרשות
המקומית לתת אותו. באופן מלאכותי אפשר לדון בבעיה, אבל אז הוועדה
נכנסת לשלב של שיקול.

הינ"ר י. גורני:

אני מציע כי חברי-הכנסת לוז ובדר יעיינו
בתקנות המפעל ויפציאו לנו חוות-דעת.

א.ד.

5. מפעל המים הרבליה, הנהלת שיתופית בע"מ.

ד"ר לבנון: בעוד שחברת המים בכפר-טוב עוסקת רק באספקת מים, חברת זו היא בעלת רכוש אחר. יש לה 14 כפולות, 15 נגרמים, כידון הנסדר עם מפעל המים והאגודות סמוג אחר.

הינדל י. גורדי: גם בעניין זה ישפלו חברי-הכנסת לוז ובדר. הם גם יכולים לבקש ממשרד המים אינפורמציה על רשויות מקומיות בהם נמצאים מפעלי מים נפרדים.

הר ה ל ט: לדחות את ההחלטה בעניין מפעל המים כפר טוב ומפעל המים הרבליה, עד לאחר בדיקת תקנון המפעלים על-ידי חברי-הכנסת לוז ובדר, וקבלת חוות-דעתם.

6. סרו הנאמנות לארץ-ישראל.

7. חברת המים, באר-טוביה.

8. חברת המטעים לפועלים הפלאיים בא"י.

הר ה ל ט: לכרז את נתקבלו פניות מהמוסדות האלה.

9. חברת סחבני ישראל.

ד"ר גלאט: במצב הנוכחי אינני רואה טעם זה בכנסת לכסדרת סעיף קטן (א) או (ב) של החוק, ואין לשחררה.

י. בדר: אם נוחלס לרובן ארבעה בחוד חברת סחבני, יש צורך לקבל את המסקנות המטפסיות הנובעת מכך. סר הרבליה אטר בפידוש, שהמטלה תהיה טובנה לפסוד את מניותיה בחברה. אין אפשרות לשחרר את חברת סחבני ישראל, אלא אם כן נכניס לחוק סעיף האוסר שאבידיט אטר מניותיהם בבעלות המטלה - משוחררים.

א. צינולינג: הדבר יוצר טעם תמוה: רכוש של הסוכנות יהיה משוחרר, ורכוש המטלה - לא.

י. בדר: רכוש החברה הוא בבעלות החברה; המניות - בבעלות המטלה.

ד"ר לבנון: במקרה של חברת סחבני ישראל, 100% של המניות הן בידי המטלה, אבל יש חברות אחרות שלמטלה יש רק 50% מהמניות, ולאחרת כאלו לא מגיע כל פסוד.

לפי החוק יש למטלה פסוד כללי, אלא אם כן מטילים עליה בטפודש. חברת סחבני ישראל זה גוף מטפסי נפרד. חברה זו הצהירה על טילווה וטילמה תשלום ראשון.

הינדל י. גורדי: אם חברה זו היא רכוש של המטלה, אין בעלי מניות אחרים וכל רוחצה הם של המטלה, זאת אומרת שהמטלה מטילה טילווה על עצמה על-מנת להעמיד את קופתה. לועתי זה בניגוד להביון. אבל אם המטלה אינה מבקשת פסוד - נטיל טילווה.

א.ד.

א. ביזלנוב:
אנני ברעה כלי ועדת הכספים, על דעתה, או הממשלה
צריכים להכניס תיקון טכאיט בחוק המאפשר שחרור
לחברות שסלוא הבעלות עליהן נמצא למעשה בידי הממשלה או הסוכנות.

הינר י. גורדי:
אפשר לכתוב לסר האוצר על כך.

ה. ר. ה. ל. ט:
הוועדה סבורה, לאחר שהיא מחליטה לא להעניק
עבור לחברות מחצבי ישראל, שלש לעורר את תשומת-
לב שר האוצר לכעיה ולבקשו לעיין בה. אם תבוא
ירוסה כמד הממשלה בקשר לתיקון החוק - תדון
הוועדה בדבר.

10. "ביתן אהרן" (בגרות).

ה. ר. ה. ל. ט:
למלול כנסד זה ברשימת מפעלי טיס שיש לברר
את אופיים.

11. הקורטוריום של בית מכבי, חיפה.

ד"ר לנדאו:
זהו בית המשמש גם לקולנוע, ואין לשחררו.

ג. ח. מ:
לפני עשר שנים נעשה נסיון על-ידי "מכבי"
חיפה להסכיר אולם זה לקולנוע, והוא נתקל
בהתנגדות כמד קרן היסוד שהחכירה את המגרש למכבי. בבית-המשפט המחוזי
בחיפה נתקיים משפט ונחתם הסכם, לפיו נמסר על מכבי חיפה להשתמש
באולם זה לקולנוע. זהו אולם התעמלות, ולפעמים מסכירים אותו להרצאות
או לאסיפות.

ה. ר. ה. ל. ט:
הוחלט לפטור את הקורטוריום של בית המכבי
חיפה מתשלום טילורה חובה.

ש. דיין:
יש רבים היכולים לזכות בשחרור כזה, אלא שאינם
מבקשים זאת.

ד"ר לנדאו:
הודענו על כך ברבים.

ס. לונז:
כאשר הנהלת המילווה מקבלת הצהרה עם פירוט
הרכוש - האם היא מוחקת מההצהרה את הבנינים
המיועדים לבתי-ספר, למרות שאין בקשה לפטור אותם? (ד"ר לנדאו: כן,
הדבר נעשה באופן אוטומטי). אם כן, מדוע הוכנסו לרשימה בית-הספר
בבית ירח, או בית סדרש לטורים של "המזרחי"?

ד"ר לנדאו:
בית-הספר בבית-ירח אינו שייך לוועד המקום;
בית-ספר השייך לוועד המקום - משוחרר באופן
אוטומטי.

ס. לונז:
מדוע הוכנסו לרשימה - בתי-ספר, אצטאא מרפאה,
גני ילדים בקבוץ שדה-נחום?

הינר י. גורדי:
יתכן שזה הוכנס בטעות.

ט. כ. מ:
כל רכוש השייך לרשות מקומית - בכל צורה שתהיה -
משוחרר; במידה שנגבו כספים מרשות מקומית כזו,
בטעות - יש צורך להחזירם.

12. חברת "עמידר".

הינו"ר י. גורני: המכתב הבא נתקבל משר האוצר בנדון "עמידר":

" קיבלתי את מכתבך מיום 25.10.53 מט. 12595/16670 בענין הטלת סלורה חובה על חברת "עמידר".

הודעתי לסנהל הסלורה על הסכמתי שלא לגבות סלורה חובה מחברת "עמידר", שהיא חברה משותפת של הממשלה והסוכנות; אולם, אין פטור זה בדין לשמש תקדים לגבי בקשות דומות מצד חברות שיכון אחרות."

י. גורני: סכתבו של שר האוצר טוזה הוא ביותר. אנו ביררנו לעצמנו, כי לפי החוק הקיים, יכולה חברת "עמידר" להיות משוחררת רק מ-2/3, בתור מוסד ציבורי, לפי סעיף קטן (ב), והסכמות לשחרור היא בידי ועדת הכספים. כיצד יכול שר האוצר לתת הוראה, בהתאם למכתבו, לסנהל המילווה לא לגבות סלורה חובה מ"עמידר"?

הינו"ר י. גורני: אני כתבתי לשר האוצר בנדון, וחושבני כי מכתבי היה נאמן לסיכום של הוועדה. במכתב נאמר: "... כן החליטה הוועדה לבקש את אדוני כי יורה לסנהל המילווה להשהות את גביית הסכומים המגיעים מחברת "עמידר" עד לקבלת החלטה סופית". פירוש הדבר כי השר לא החליט דבר, וההחלטה מסורה לוועדת הכספים.

י. גורני: במכתב שר האוצר נאמר "פטור" ולא "השהיה זמנית", וזהו דבר חסור. אי אפשר לשחרר את "עמידר", בהתאם למכתבו של שר האוצר, ללא תקדים לגבי חברות שיכון אחרות.

הינו"ר י. גורני: כל המכתב ערוך בצורה כזו, שאינו יכול להוציא את הענין מטטכותה של ועדת הכספים, וכל הטענה אינה טענה. אני נותן לדברים פירוש אחר: אם תחליטו לפטור - הפטור לא ישמש תקדים.

א. הרצפלד: חברת "עמידר" אינה חברת שיכון, היא סלין מוסד חסד, וצריכה לקבל פטור ללא כל תקדים.

הינו"ר י. גורני: כולם בדעה שלא צריך לגבות סלורה חובה מ"עמידר". לגופו של ענין אין הילוקי-דעות, אולם דעת המשפטנים היא שלפי החוק הקיים אין אפשרות לשחרר, ולכן מבקשים להציג בפני הממשלה את הבעיה, שטעמו אינו מתייבב עם החוק.

ח. רובינ: ברור הוא, כי מבחינה פרו צידורלית לא היה שר האוצר רשאי לכתוב את מכתבו. מכתבו הוא מבחינת אולטרה-דייטס, והיות ואין זה טקרה ראשון, אני רואה בו חוטרה מטריכת, וזאת מבלי שאני חולק על עצם הענין. חושבני כי יש לעשות שני דברים: ועדת הכספים היא צריכה להחליט החלטה שנותנת את הבסיס החוקי לשחרור "עמידר", ואני מציע החלטה פורמלית, שהיא בגדר החוק. אם יתברר שהחוק אינו מאפשר זאת, אפשר להכניס לסעיף (א) 53 את חברת "עמידר".

יחד עם זה אני מציע כי יימכתב מכתב לשר האוצר.

הינו"ר י. גורני:

יתכן שמכתב זה היה צריך לעבור דוקציה משפטית, אבל אני חולק על כך שלשר האוצר היתה כוונה ליצור עובדה כאילו הוא מחליט ולא ועדת הכספים. הוא גם לא יכול ליטול סמכות כזו, כי זה בניגוד לחוק.

הר ח ל ט :

לכתוב לשר האוצר ולהציג בפניו את בעיית חכרת "עמידר" מהצד המשפטי.

א. הרצפלד:

רצוני לחזור לענין החוב של משרד הארנונה לנפגעי מלחמת השחרור. הנוהג הוא שמשרד הארנונה מטיל קנס על אזרחים שפיגרו בתשלום חובם לארנונה, האם יש מקום להטיל קנס כזה על משרד הארנונה על שלא עמד בהחייבויותיו?

אני מביע כלי יו"ר הוועדה יטול יוזמה ויביא הצעה שכל מטקי התקציב יהיו מבוטחים בצורה של עזרה הדדית ויקבלו פטור מארנונה. דק באופן זה יוכלו ~~לה~~ משקים שסבלו ^{מה} הטגיע להם.

הינו"ר י. גורני:

לענין השני - אתה יכול להביא הצעה לתיקון החוק הקיים. הענין הראשון נוגע לבא-כח האוצר, והוא ישיב על כך בישיבה אחרת.

הישיבה בעולה.

הישיבה בעולה בשעה 13.30.